

ПРОБЛЕМА ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНЦІВ ТА ПОПИТ НА РОБОЧІ МІСЦЯ В УКРАЇНІ

Димова Ю. О.

студентка 2 курсу ОР бакалавр

Спеціальність 231 «Соціальна робота» ФПСР

Керівник: Трушевич Г. Б.

доцент кафедри соціальної роботи, доктор філософії з
політології

Актуальність дослідження зумовлена тим, що нині економіка України переживає скрутні часи через масове переміщення працездатного населення внаслідок воєнного вторгнення росії в Україну. 2023 року 37,5 % роботодавців зазнають труднощі із пошуком співробітників. Горизонти бізнес-планування скоротилися за роки війни: 71% опитаних компаній планують на рік вперед або менше. Основним ризиком у баченні бізнесу є мобілізація співробітників, про що заявили 39% респондентів. Можливі проблеми з людським капіталом планують вирішувати за рахунок залучення нових співробітників з України (41%), створення умов для віддаленої роботи (34%) і забезпечення привабливих фінансових умов (32%). Чи допоможе повернення українців з-за кордону подолати дефіцит людського капіталу. Опитування показало сильне бажання українців повернутися на батьківщину. Нині частка таких людей становить 63%, тоді як рік тому їх було 67%. З тих, хто бажає повернутися, більше третини планують зробити це до кінця 2024 року (39%), ще третина(36%) не визначилися. За даними Work.ua, у січні 2024 року роботодавці розмістили 91 021 вакансію. [4]

Однією з проблем, спричинених війною, є зростання безробіття в Україні, яке затримує розвиток української економіки та підвищення добробуту населення. Війна

привела до внутрішньої та зовнішньої міграції працездатного населення, скорочення інновацій, зниження купівельної спроможності та появу інших негативних наслідків. Можна зазначити, що підвищення рівня зайнятості та поліпшення її якісних характеристик є важливою умовою для економічного розвитку та подальшого відновлення країни. Державна політика у сфері зайнятості - це система соціально-економічних, організаційних і правових заходів, спрямованих на створення умов для повного використання трудового і підприємницького потенціалу працездатного населення, що розробляються і реалізуються відповідними органами державної влади. Відповідно до ст. 5 Закону України «Про зайнятість населення» держава гарантує у сфері зайнятості: 1) вільне обрання місця застосування праці та виду діяльності, вільний вибір або зміну професії; 2) одержання заробітної плати (винагороди) відповідно до законодавства; 3) професійну орієнтацію з метою самовизначення та реалізації здатності особи до праці; 4) професійне навчання відповідно до здібностей та з урахуванням потреб ринку праці; 5) підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями; 6) безоплатне сприяння у працевлаштуванні, обранні підходящої роботи та одержанні інформації про ситуацію на ринку праці та перспективи його розвитку; 7) соціальний захист у разі настання безробіття; 8) захист від дискримінації у сфері зайнятості, необґрунтованої відмови у найманні на роботу і незаконного звільнення; 9) додаткове сприяння у працевлаштуванні окремих категорій громадян. [1]

Відповідно до ч. 2 ст. 24 Закону України «Про зайнятість населення» до заходів сприяння зайнятості населення належать: 1) професійна орієнтація та професійне навчання; 2) стимулювання створення нових робочих місць,

працевлаштування безробітних; 3) сприяння самозайнятості населення, організація підприємницької діяльності; 4) сприяння забезпеченню молоді першим робочим місцем, проходженню стажування у роботодавця; 5) сприяння зайнятості осіб, які не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці; 6) забезпечення участі безробітних у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру. [1]

Державна політика створення робочих місць є одним із найефективніших способів стабілізації економіки та ринку праці перед обличчям зовнішніх викликів. [2]

Подальші ринкові реформи не будуть успішними в країні з доходами, у багато разів меншими, ніж у сусідніх країнах, з масовим безробіттям і населенням, яке страждає від наслідків війни. В умовах воєнного стану та інтеграції до ЄС одним із найважливіших завдань держави є створення стабільного й ефективного ринку праці та, відповідно, розробка й реалізація якісно нової державної політики в галузі зайнятості. Зайнятість забезпечує економічний розвиток в умовах післявоєнного відновлення. Гідна праця гарантує справедливий дохід, безпеку на робочому місці, соціальний захист працівників та їхніх родин, сприяє особистісному розвитку та соціальній інтеграції працівників, надає людям свободу виражати свою думку, об'єднуватися та впливати на рішення, що мають вплив безпосередньо на їхнє життя, а також гарантує рівне ставлення та рівні можливості для всіх. [3] Право громадян на працю закріплено в Конституції України [8, ч. 1 ст. 43] і включає в себе можливість заробляти на життя працею, яку людина вільно обирає або на яку вона вільно погоджується. Згідно з новою доповіддю Міжнародної організації праці (МОП), від початку російської агресії в Україні було втрачено близько 4,8 мільйонів робочих місць. За оцінками

авторів дослідження, у разі ескалації бойових дій втрати робочих місць можуть зрости до 7 мільйонів.

Отже, економічна ситуація в країні за час війни погіршилася і потребує втручання з боку держави, підприємців і потенційних працівників. На наш погляд, для зниження рівня безробіття роботодавцям необхідно запровадити можливість віддаленої роботи, щоб українці, які були вимушені покинути країну, могли компенсувати брак трудових ресурсів в Україні. Основною проблемою, що спричиняє брак людських ресурсів, є міграція і мобілізація працездатного населення. Крім того, рівень безробіття серед українських ветеранів зріс до 30,95% у 2024 році. Основні причини - стереотипи роботодавців та обмежені можливості для перекваліфікації. Найбільшою перешкодою на шляху до майбутньої роботи ветерани вважають не рівень заробітної плати. Їх турбують проблеми з фізичним здоров'ям (63,61%), нерозуміння з боку суспільства (63,32%) та психологічні труднощі (50,57%), - як зазначила виконуюча обов'язки виконавчої директорки Українського ветеранського фонду Руслана Величко-Трифонюк. [5] Ця статистика дає змогу зрозуміти, на що слід звернути увагу, щоб знизити рівень безробіття серед ветеранів. У період післявоєнної відбудови одним із головних завдань буде створення стабільного ринку праці. Ми повинні почати працювати над цим вже зараз.

Література

1. Закон України редакція від 14.10.2023 № 5067-VI, «Про зайнятість населення». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 24, ст.243.

2. Головань Т. Г. Державна політика у сфері зайнятості населення в умовах воєнного стану. Канд. Юрид. Наук. НУХарківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. 2023. 241-242 ст.

3. К.І. Кузнецова. Забезпечення гідної праці в умовах режиму воєнного стану. 2023. 168-169 ст.

4. Сайт Work.ua. Як міграція впливає на бізнес на другому році повномасштабної війни: результати опитування GradusResearch. 2023.

5. Сайт Work.ua. Рівень безробіття серед українських ветеранів. 2024.